

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת קורח

תשפ"ה

(שנה ח', גליון מס' 395)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי **באמצעות הזום**

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

פרשת קורח התשפ"ה

שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָּה

א. "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קָרַח, אֲתָה וְכָל עֲדֻתְךָ - הֵיוּ לִפְנֵי יְהוָה אֲתָה וְהֵם, וְאַהֲרֹן, מֵאֲחֵר. וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ, וַיִּנְתְּנוּם עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת, וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה אִישׁ מִחֶתְתּוֹ, חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָנִים מִחֶתְתּוֹ, וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֶתְתּוֹ. וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ, וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ, וַיִּשְׂימוּ עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת, וַיַּעֲמְדוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן," (במדבר, טז' - יח').

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן, קַח אֶת הַמִּחֶתֶת, וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, וְשִׁים קְטֹרֶת, וְהוֹלֵךְ מִהֶרָה אֶל הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם, כִּי יָצָא הַקָּצֹף מִלִּפְנֵי יְהוָה, הַחֹל הַנֶּגֶף. וַיִּקַּח אַהֲרֹן כֶּאֱשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה, וַיֵּרָץ אֶל תוֹךְ הַקֶּהֱל, וְהִנֵּה הַחֹל הַנֶּגֶף בָּעָם, וַיִּתֵּן אֶת הַקְטֹרֶת, וַיִּכַּפֵּר עַל הָעָם. וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים, וַתַּעֲצֹר הַמִּגֶּפֶה," (במדבר, יז', יא' - יג').

ב. ידוע מדברי רבינו האר"י זיע"א¹ :

שלעתידי לבוא, יעלה קורח ויפרח,

וכפי שנרמז בפסוק², "צִדִּיק כְּתִמָּב יִפְרַח", שהוא סופי תיבות קורח.

וזה לשון קודשו:

"צִדִּיק כְּתִמָּב יִפְרַח" - סופי תיבות 'קרח',

רָמַז, שעתיד לפרוח בימי שמואל הנביא, הבא מבני בניו של קרח³.

¹ "ליקוטי תורה" (תהילים, צב').

² תהילים, צב' - יג'.

³ וכפי שדרשו רבותינו ז"ל בפרשתן (במדבר רבה, פרשה יח', ח'):

"וַיִּקַּח שְׁפָתָם הָיָה, מֶה רָאָה לְשִׁטּוֹת הַזֶּה?"

אלא, עיניו הטעתו, ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו,

ו-יתרו, הוא גם כן מ-קין,

וזוהו ⁴, 'וַיֵּרָא אֶת הַקִּינִי, שהוא יתרו סוד קין.

וזוהו ⁵, 'כִּי שִׁבְעָתַיִם יָקָם קִין',

'יָקָם', ראשי תיבות - יֵתְרוֹ קָרַח מִצְרִי ⁶.

שְׂמוּאֵל - שִׁשְׁקוּל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שְׂנֵאָמֶר (תהילים, צט' - ו'), 'מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵי, וְשְׂמוּאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ' ...

אמר, אֶפְשָׁר הַגְּדֵלָה הַזֶּה עֲתִידָה לַעֲמֹד מִמֶּנִּי, וְאֲנִי אָדָם?!

וְלֹא רָאָה יִפֹּה, לִפִּי שִׁבְנִי עָשׂוֹ תְּשׁוּבָה וְעוֹמְדִין מִקֵּן.

⁴ במדבר, כד' - כא'.

⁵ בראשית, ד' - כד'.

⁶ רבותינו המקובלים זיע"א, ובראשם רבינו בחיי בפירושו עה"ת (בראשית, ד' - כה'), האריכו לבאר:

כי משה רע"ה, היה גלגול של שת והבל,

וראשי התיבות של משה, הוא, מֶשֶׁה שֶׁת הַבֶּל.

והנה, כתב הגה"ק רבינו ישראל סרוג זיע"א (בספרו הקדוש "לימודי אצילות", סוד הצמצום, חלק ראשון):

"ודע, כי קין נתגלגל עיקר נשמתו ביתרו, ורוחו בקרח, ונפשו במצרי,

וזו שאמר הכתוב (בראשית, ד' - טו'), 'שִׁבְעָתַיִם יָקָם קִין' -

ראשי תיבות, יֵתְרוֹ קָרַח מִצְרִי.

המצרי - הרגו משה.

לקרח - נתקנא, עד שנבלע.

ויתרו - התקין עצמו, ונתן למשה צפורה בתו לאשה, שהיא היתה מתאומתו, שבעבורה הרג קין להבל ...

ורמז לזה, שיתרו עיקר נשמתו של קין אחיו של הבל - שהוא משה, והוא שנאמר (שמות, יח' - ו'), 'אֲנִי

חֲתָנְךָ יִתְרוֹ, ראשי תיבות אֲחִי".

ובענין זה, נציין את מה שכתב הרב חיד"א זיע"א (בספרו הקדוש "דבש לפי", מערכת א', סעיף כט' -

"אלישע") משמו של רבינו האר"י זיע"א:

"אלישע, היה הטוב שבקין,

כלפי שבקין נאמר (בראשית, ד' - ה'), 'וְאֵל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה'.

לכך נקרא אלישע, כלומר אלי-שע, כלומר שָׁעָה".

לכן אמר בלעם ⁷, 'אזי מי יחיה משמו אל',
פירוש - קרח הבא מקין, עתיד להחיות ולפרוח, על ידי שמואל הנביא".
ובביאור העניין, כתב מו"ר הגה"צ רבי שבתי שעפטיל וייס שליט"א ⁸, משמו של
הרה"ג אברהם יודלביץ שליט"א:
דהנה, ידוע ש"הלבנון", הוא בית המקדש, באשר הוא מלבין עוונותיהם של
ישראל ⁹,
ובית המקדש, היו עשוי מעצי ארזים ¹⁰.
וכמו כן, "אָרז", משמעותו גם "דלת",
וכמאמר הכתוב ¹¹, "וְאִם דָּלַת הִיא, נָצוּר עָלֶיהָ לֹחַ אָרֶז".
וממילא, פירוש הפסוק ¹², "צִדִּיק כְּתֹמֵר יִפָּרֵחַ, כְּאָרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה", כך הוא:
"צִדִּיק כְּתֹמֵר יִפָּרֵחַ" - היינו, מתי קורח יעלה ויפרח?
"כְּאָרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה" - היינו, כאשר יעלו שערי בית המקדש יחד עם קורח.
והנה, במסכת קידושין ¹³, מצינו:

ובהגהות בעל "בני יששכר" (שם), כתב:

"כמדומה, שראיתי, שהשונמית היתה גלגול חוה - 'אשה גדולה' (מלכים ב', ד' - ח'),

ויש לומר לפי זה -

להיות שקין הרג את בנה, לכך בכאן אלישע החיה את בנה.

והשם יתברך יודע".

⁷ במדבר, כד' - כג'.

⁸ בספר הנפלא "משבצות זהב" על הנ"ך (שמואל א', ב' - ט'. עמ' נט', הערה לג').

⁹ "אבות דרבי נתן", פרק כה'.

¹⁰ שמואל ב', ה' - יא'.

¹¹ שיר השירים, ח' - ט'.

¹² תהילים, צב' - יג'.

"חמשה בני סמכי, הוה ליה לאבימי בחיי אביו.
וכי הוה אתא רבי אבהו, קרי אבבא, רהיט ואזיל ופתח ליה, ואמר -
אין אין, עד דמטאי התם.
יומא חד, אמר ליה אשקין מיא,
אדאייתי ליה, נמנס.
גחין, קאי עליה עד דאיתער.
איסתייעא מילתיה - ודרש אבימי ¹⁴ מזמור לאסף" ¹⁵.
ובביאור הדרשה, כתב רש"י הקדוש:
" 'מִזְמוֹר לְאֶסָף, אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנִחְלָתָךְ' וגו' ¹⁶, קינה לאסף מיבעי ליה ¹⁷ ?
וְדָרַשׁ כֹּךְ -

¹³ לא' ע"ב.

¹⁴ תהילים, עט' - א'.

¹⁵ וביאור המעשה, כך הוא:

לאמורא אבימי, היו חמשה בנים שנסמכו להוראה, עוד בחיי אביו רבי אבהו.
ועם כל זאת, בכל פעם שהיה אביו רבי אבהו ניצב על דלתו וקורא לו, היה רבי אבהו אומר לו -
"כן אבא, כן אבא", עד שהיה מגיע לפתח הדלת.
יום אחד, אמר לו אביו השקיני מים,
ועד שהוא הביא לו את המים, נרדם אביו.
ובכל זאת, נשאר אבימי גחון על הקרקע עם המים, עד שאביו יתעורר.
ובשכר הדבר, זכה אבימי, לדרוש את המזמור (תהילים, עט' - א'), "מִזְמוֹר לְאֶסָף".
¹⁶ "מִזְמוֹר לְאֶסָף, אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנִחְלָתָךְ, טָמְאוּ אֶת הַיָּם קִדְשָׁךְ, שָׁמוּ אֶת יְרוּשָׁלַם לְעַיִם".
¹⁷ דהיינו:

שנתקשה בזה אבימי, מפני מה אמר אסף "מזמור", על חורבן בית המקדש,
והלא, על דבר שכזה, היה מן הראוי לומר קינה?

שאמר אסף שירה, על שכיילה הקדוש ברוך הוא חמתו בעצים ואבנים שבביתו, ומתוך כך, הותיר פליטה בישראל.

שאלמלא כך, לא נשתייר משונאי ישראל שריד¹⁸.

וכן הוא אומר¹⁹, 'כָּלָה ה' אֶת חֲמָתוֹ ... וַיִּצֵּת אֵשׁ בְּצִיּוֹן'.

אולם, בעלי ה"תוספות", הביאו בזה פשט אחר:

"שאסף אמר שירה, על שטבעו בארץ שְׁעָרֶיהָ.

משל לשפחה -

שהלכה לשאוב מים מן הבאר, ונפל כדה לבאר, והיתה מצטערת ובוכה,

עד שבאתה שפחת המלך לשאוב, ובידה כלי של זהב, ונפל אותו כלי שם.

התחילה הראשונה לשורר,

ואמרה, עד עכשיו לא הייתי סבורה שיוציא שום אדם כדי שהוא של חרס מן

הבאר שאינו נחשב,

ועכשיו, מי שיוציא אותו של זהב, יוציא כדי עמו.

כך בני קרח שהיו בלועים, כשראו שטבעו בארץ שְׁעָרֶיהָ, אמרו שירה.

אמרו, מי שיוציא השערים, יוציא גם אותנו.

לכך אמר אסף 'מזמור', שהוא ממשפחת קרח."

והנה, משל זה, הובא בדברי ה"תנא דבי אליהו"²⁰, באופן מעט שונה. וכדלהלן:

" 'מִזְמוֹר לְאַסָּף, והלא אינו בכי לאסף?

'קינה לאסף', 'נהי לאסף'²¹ ?

¹⁸ והוא בלשון "סגי נהור".

¹⁹ איכה, ד' - יא'.

²⁰ רבה, פרק כח'.

²¹ דהיינו:

שנתקשה בזה בעל המדרש, מפני מה אמר אסף "מזמור", על חורבן בית המקדש,

מה תלמוד לומר 'מזמור לאסף'?

מלמד, שהיה אסף ונביאים שמחין בו בדבר.

משלו משל, למה הדבר דומה -

לבת עניים, שהלכה למלאות מים מן הבור, ונפסק דלי של חרס, ונפל לתוך הבור,

והיתה בת עניים בוכה ומצווחת.

באתה בת המלך למלאות מים מן הבור, ונפסק דלי של זהב ונפל לתוך הבור.

הייתה בת עניים שמחה ומרקדת.

אמרו לה, עד עכשיו את בוכה ומצווחת, ועכשיו את שמחה ומרקדת!?

אמרה להן, מי שמעלה דלי של זהב הוא מעלה דלי של חרס!

כך אסף ונביאים, כיון שראו שעתידין שערי ירושלים לבנות,

שנאמר ²², 'טבעו בארץ שעריה',

מיד היה אסף ונביאים שמחין בו בדבר!

אמר אסף, מי שעתיד לבנות את ירושלים, הוא יעלה את אבי אבא מן הקרקע!"

והדבר צריך ביאור:

שכן, דווקא באותו המשל, יש לשפחה לשמוח שמחה גדולה, משום ששני הכלים

נמצאים באותו הבור.

ברם, בדברי אסף, אין הדבר דומה,

שכן, בני קורח נמצאים באדמת המדבר, ואילו שערי בית המקדש טבעו באדמת

ירושלים?

ג. במסכת סנהדרין ²³, מצינו:

והלא, על דבר שכזה, היה מן הראוי לומר נהי וקינה?

²² איכה ב' - ט'.

²³ קט' ע"ב.

"וַיִּקַּח קָרַח" - אמר ריש לקיש, שלקח מקח רע לעצמו,

'קָרַח' - שנעשה קרחה בישראל,

'בֶּן יִצְחָר' - בן שהרתיח עליו את כל העולם כזהרים,

'בֶּן קָהֵת' - בן שהקהה שיני מולידיו,

'בֶּן לֵוִי' - בן שנעשה לוי בגיהנם.

וליחשוב נמי 'בן יעקב', בן שעקב עצמו לגיהנם?

אמר רב שמואל בר רב יצחק, יעקב ביקש רחמים על עצמו,

שנאמר ²⁴, 'בְּסֻדָּם אֶל תָּבֹא נַפְשִׁי, בְּקִהְלָם אֶל תִּחַד כְּבֹדִי',

'בְּסֻדָּם אֶל תָּבֹא נַפְשִׁי', אלו מרגלים,

'בְּקִהְלָם אֶל תִּחַד כְּבֹדִי', זה עדת קורח".

ונתקשה בזה רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א ²⁵:

א. מדוע מְכַנְּיָם רבותינו ז"ל, דברים רעים שעשה קורח, בשמות אבותיו הקדושים?

ב. אחר שִׁכְנְנוּ רבותינו ז"ל, את כל השמות הנ"ל על קורח,

מדוע הקשתה הגמרא "ולחשוב נמי 'בן יעקב' ",

והלא, יעקב אע"ה, היה בחיר האבות הקדושים,

ולא נכון הדבר, להזכירו בדבר זה - בן שעקב עצמו לגיהנם?

ג. אחר שלמדנו רבותינו ז"ל:

"בֶּן לֵוִי' - בן שנעשה לוי בגיהנם",

מפני מה, כפלו הדברים, במאמרם, "ולחשוב נמי 'בן יעקב' - בן שעקב עצמו לגיהנם"?

²⁴ בראשית, מט' - ו'.

²⁵ במדבר, טז' - א'.

וביאר רבינו זיע"א, בהקדם ד' יסודות, וכדלהלן:

א. "ענפי הקדושה, אשר הכין וסדר המאציל ברוך הוא, הם שבילי ומשפטי התורה - אשר חקק ה' ביד משה עבדו,

וכל המחליף סדר מסדרו, הנה הוא עוקר הענף ההוא, בסוד בחינת נשמתו,

ועושה הענף ההוא ענף רע, כי יסתלק ממנו כוח המקדש".

ב. כאשר האדם, פוגם חלילה וחס, בדברי קדושה,

אותו שורש ענף הקדושה, נהפך עליו לרעה, ונעשה לו למשחית,

ובבחינת ²⁶, "תִּסְרֹף רָעִיתְךָ" ²⁷.

ג. כל נשמותיהם של עם ישראל, לאורך כל הדורות כולם, בחינתם, מ-כב' אותיות התורה הקדושה.

ד. "דע, כי כשברא ה' את האדם, ברא נָטַע אחד, שבו כלולים כל ענפי הקדושה,

וְכָשְׁחָטָא, ונפגם, נפגמו כל הנשמות שהיו תלויים בו -

וכל שיצאו ממנו, פגומים היו,

עד שיצתה נפש אברהם אבינו, ונתלבנה באמצעות עשר נסיונות, ונתברר הפסולת בישמעאל,

ויצתה נשמת יצחק, ונתלבנה בעקדה,

ונתברר הפסולת בתגבורת האש, הוא עשיו,

ויצתה נשמת יעקב, בלא שום דופי.

והוא מה שהעירונו רבותינו ז"ל, במאמרם ²⁸, 'שופריה דיעקב אבינו, מעין שופריה דאדם קדמאה' עד כאן -

²⁶ ירמיה, ב' - יט'.

²⁷ "תִּסְרֹף רָעִיתְךָ, וּמִשְׁבּוֹתֶיךָ תִּזְכָּר, וְדַעֲךָ וְרָאִי - כִּי רַע וְמָר עָזְבָךְ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, וְלֹא פָחַדְתִּי אֵלֶיךָ, נָאִם אֲדֹנִי יְהוָה צְבָאוֹת".

פירוש, שלא היה בו פסולת, כַּאֲדָם, קודם שֶׁחָטָא".
ולפי זה, ביאר רבינו זיע"א, את קושיותיו, הפלא ופלא:
"נמצינו אומרים, שהאילן הוא יעקב, ויצאו ממנו יב' ענפים, ואחד מהם הוא לוי,
ענף זה, העניף ג' ענפים - גרשון, קהת ומררי,
וקהת, העניף ד' ענפים - עמרם, יצחק, חבורן ועוזיאל,
וענפי יצחק, הוא קורח.
והנה, בַּבֵּא קורח להחליף ענפי הקדושה, וְלִהְיוֹן הַכְּהוֹנָה מִמִּקוֹמָהּ, נפגמו ענפי
הקדושה שבשורש נשמתו - שהיו כולן לשבח,
והתחיל מִמֶּטָה למעלה.
בראשונה, הענף עצמו, שהוא קורח, בתחילה, היה נקרא קורח טהור.
'בֶּן יִצְחָק' - שהיה מאיר לעולם כצאצאים.
'בֶּן קֹהֵת' - שהיה מקהה שיני כל רואה גדולתו ומעלתו.
'בֶּן לֵוִי' - שנתלווה מיום לידתו להקדוש ברוך הוא בכמה מעלות.
ועכשיו, הענף עצמו, שנקרא קורח, נפגם, ועשה בו קורחה.
ולא ענפו לבד,
אלא, גם שורש הענף שבא ממנו, שהוא יצחק, נהפך לרעה, כשורש נשמתו,
והרתיח כל העולם כולו כצאצאים.
ולא שורש אחד לבד,
אלא, גם שורש שלמעלה ממנו, שהוא בן קהת, נהפך לרעה, להקהות שיני
מולידיו.
ולא זו בלבד, אלא, גם שורש הענף הראשון שיצא מיעקב, שורש של נפש קורח
אשר שם -

²⁸ בבא מציעא, פד' ע"א.

נעקרה, נפגמה, ועשתה בו נקמה, ללוותו לגיהנם.

וממה שלא הזכיר הכתוב 'בן יעקב', עדיין שורש הראשון שהוא בעיקר האילן שהוא יעקב -

לא נודעו מעשיו, אם גם עָדִיו הגיע הפגם,

ונמצא נעקר שורשו של קורח מעיקרו, או לא.

ודע, שיש מחלוקת רבותינו ז"ל²⁹, בקורח ועדתו, אם יש להם חלק לעולם הבא,

למאן דאמר, אין לו חלק לעולם הבא, גם שורשו ביעקב נמק.

והוא מה ששאל השואל, 'וליחשוב בן יעקב'?

ודקדק לומר, 'שעָקב עצמו לגיהנם', פירוש, לא נתלווה לבד, שהוא לזמן מועט, אלא, עד סוף העולם.

והוא מה שרמז בַּמֶּאֱמָר, ש'עָקב עצמו', לשון סוף ותכלית, כְּעָקְבִים, שהם סוף תכונת האדם,

ורבותינו ז"ל, ישתמשו בלשון זה, כאומרם³⁰, 'בְּעָקְבוֹת משיחא' וכו'.

ותירץ, 'לפי שהתפלל על עצמו' וכו'... ש-ה' עשה נחת רוח ליעקב, שהתפלל וכו'.

או אפשר, שסובר, שיש לו חלק לעולם הבא,

וזו היתה תפילתו של יעקב, שלא יגיע כוח החטא עד עיקר השורש שביעקב, ולא ינתק חבל הכסף מעיקרו, ויש תקוה לאחריתם".

ד. במסכת סנהדרין³¹, מצינו:

"אמר רב חמא ברבי חנינא -

ג' מטמוניות הטמין יוסף במצרים, אחת נתגלתה לקורח, ואחת נתגלתה לאנטונינוס בן אסוירוס, ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבא".

²⁹ סנהדרין, קח' ע"א.

³⁰ סוטה, מט' ע"ב.

³¹ קי' ע"א.

ובביאור העניין, כתב הגה"ק רבינו מרדכי הכהן זיע"א ³² :

"ואיך נגלה לו לקורח המטמון?

שמעתי, שכשאמר הקדוש ברוך הוא למשה ³³ , 'דַּבֵּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם, וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְגו',

ולא נאמר זה, אלא לישראל, שהוא להם חלף עבודתם,

אבל, שבט לוי שלא היו בעבודה, לא הותר להם, והוא גזל בידם, כי אחת משבע מצוות בני נח הוא הגזל.

ולזה, שבט לוי לא הקריבו קרבנות עם הנשיאים,

שלא היה להם קערת כסף, מזרק כסף, כף אחת עשרה זהב,

והם כולם עניים, מחזרין על הגרנות,

ושום אחד מבני לוי, לא פשט יד, לא בביזת הים ולא שאלו ממצרים.

וקורח, היה 'נִבְהָל לַהּוֹן, אִישׁ רַע עֵינָיו, וְלֹא יָדַע כִּי חֹסֶר יִבְאֶנּוּ' ³⁴ ,

והיה הולך מבית לבית, וחומד, ורואה איך היו כל אחד ואחד מישראל נוטלים ממונם של מצרים, נכנסה חמדת הממון בליבו.

כשראה הקדוש ברוך הוא כך, גילה לו המטמון,

דחציפותא אפילו כלפי שמיא מהני, וכמו שאמרו חז"ל ³⁵ , בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו.

אמר לו הקדוש ברוך הוא : אתה חומד ממון שאינו שלך, טול ממון רב, אבל אותו תראה וממנו לא תאכל,

ועליו נאמר ³⁶ , 'וְאָץ לְהַעֲשִׂיר לֹא יִנְקָה'.

³² בספרו הקדוש "שפתי כהן", (בפרשתן. במדבר, טז' - א').

³³ שמות, יא' - ב'.

³⁴ משלי, כח' - כב'.

³⁵ מכות, י' ע"ב.

ולפי שהיה הממון גזל בידו, לא נהנה ממנו שום אדם.
וכשראה קורח, וידע בחכמה, שאותו המטמון אינו שלו, והוא כמו גזל בידו,
ומשה ואהרן, בא להם העושר בהיתר, משה - מהפסולת של לוחות³⁷, ואהרן
הגדול מאָחיו - שגידלוהו אָחיו³⁸,
כמו המעשה של פנחס הַסֵּתֶת, שמינוהו כהן גדול, ובאו אָחיו הכהנים וראו אותו
חוצב אבנים, ולא הניחוהו, ומָלְאוּ המחצב לפניו דינרי זהב³⁹.
כשראה כן, אמר⁴⁰, 'רַב לָכֶם', זהו העושר הוא הרבה לכם,
'כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קִדְּשִׁים'⁴¹, ובא להם בשכר טרחם ועמלם,
'וּמִדּוּעַ תִּתְּנֶנּוּ אֹתוֹ'⁴², במה שלא עמלתם בו ולא גִדַּלְתֶּם.
ודתן ואבירים, גם כן נתקנאו, לפי שהיו במצרים עשירים וירדו מנכסיהן⁴³.
ומכאן תדע מעלתן וקדושתן של בני לוי, שראו כל כך ממון ולא חמדוהו, 'וּבִבְזָה
לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם'⁴⁴,

³⁶ משלי, כח' - כ'.

³⁷ נדרים, לח' ע"א.

³⁸ יומא, יח' ע"א.

הוריות, ט' ע"א..

חולין, קלד' ע"ב.

³⁹ ויקרא, רבה, פרשה כו', ט'.

⁴⁰ במדבר, טז' - ג'.

⁴¹ במדבר, טז' - ג'.

⁴² במדבר, טז' - ג'.

⁴³ נדרים, ז' ע"ב.

נדרים, סד' ע"ב.

נדרים, סה' ע"א.

עבודה זרה, ה' ע"א.

כי מאסו בחמדת העולם נגד לימודם, ואמרו: 'טוב לי תורת פיד, מאלפי זקב
וכסף',⁴⁵ 'טוב סחרה מסחר כסף',⁴⁶

ועליהם אמר התנא⁴⁷, 'ואל תחמד כבוד, יותר מלמודך עשה'.

ועל זה בחר בהם הקדוש ברוך הוא, והבטיחם, ואמר להם⁴⁸: 'אני חלקך ונחלתך'
וגוי'.

והנה, על מאמר הכתוב⁴⁹, 'יש רעה חולה ראיתי תחת השמש, עשר שמו
לבעלי לרעתו', דרש רבי שמעון בן לקיש⁵⁰:

"זו עושרו של קורח".

וביאר בזה הגה"ק רבינו אליהו הכהן האיתמרי זיע"א מאיזמיר^{51 52}:

"כשאמר פרעה, שיעשו ישראל לבנים יום אחד בעבורו, כדי לראות מה כל אחד
עושה, כדי לתת עליהם סכום הלבנים בכל יום,

קורח שהיה חכם, נתעסק בכל היום בלבנה אחד, באומרו: שהיה מיפה אותה
לכבוד המלך.

סוף דבר, שמכאן ואילך, הטילו על כל אחד לעשות לבנים בכל יום, בכפל ממה
שעשו ביום הראשון ... ועשו בכפל.

⁴⁴ אסתר, ט' - י'.

⁴⁵ תהילים, קיט' - עב'.

⁴⁶ משלי, ג' - יד'.

⁴⁷ מסכת אבות, פרק ו' משנה ה'.

⁴⁸ במדבר, יח' - כ'.

⁴⁹ קהלת, ה' - יב'.

⁵⁰ פסחים, קיט' ע"א.

וכ"ה במסכת סנהדרין, קי' ע"א.

⁵¹ בספרו הקדוש "עיני העדה", על פרשתן.

⁵² משם החכם השלם, הדיין המצויין, כמוהר"ר שמואל טרמישי זצ"ל.

וקורח, שעשה לְבָנָה אחד לא נשתעבד ...
קורח, היה עושה לְבָנִים בכל יום, הוא ואנשי ביתו, כל אחד כפי כוחו,
ושומרים אותם, עד שנעשו לאין מספר.
וכשבא גזירת 'תבן לא תוסיפון לתת לעם, ותכן לְבָנִים תתנו' ⁵³, ואם לא, היו
משימים הבנים בבניין להשלמת המניין,
היו ישראל באים אצל קורח, לקנות ממנו לְבָנִים שהיה לו.
והיה מוכר לְבָנָה אחד בסך גדול, והבא אצלו היה מוכרח לתת את כל הון ביתו -
כדי להציל את בניו מלהשימם בבניין.
סוף דבר, שקפץ כל ממון שבישראל, העושק הזה,
ונמצא, שהיה בא לישראל בחימוס ממון.
והנעשקים, היו באים בחימוס דברים, שהיו מטים דברים כלפי מעלה, מרוב
צערם,
והיה ממש כדור המבול,
ולכן, נידונו במיתת הקטנים וכל אשר להם, כדור המבול".
ומתוך הדברים למדנו:
ששורש עניינו של קורח, היה נעוץ בעניין "עין הרע".

⁵³ ע"פ הכתוב (שמות, ה' - יח'):

"ועתה לכו עבדו, ותכן לא ינתן לכם, ותכן לבנים תתנו".

ה. כתב הגה"ק רבינו בנימין הכהן ויטלי זיע"א⁵⁴, ששמע "מאדם גדול"⁵⁶ - והוא הגה"ק רבינו יהודה הכהן זיע"א⁵⁷, שאמר לו משמו של המקובל האלוקי הגה"ק רבינו יהודה חביליו זיע"א⁵⁸, שהיה אומר משמו של המקובל האלוקי הגה"ק רבינו משה קורדובירו זיע"א:

"שמתחילת בריאתו של עולם, היו ראויים הימים להיות מ-כ"ח שעות לכל אחד. ולהיות שהיו ששת ימים שווים, ולא היה להם מושל וקצין, ביקשו מהקדוש ברוך הוא: שיתן להם, מלך גדול על כולם. ואמר להם⁵⁹ -

רצונכם שאתן לכם יום אחד שיהא לכם מלך?

צריך שתגדלוהו משלכם, ותתנו לו ד' שעות מכל יום, ובזה יהיה לו שליטה עליכם.

והוא השבת!

שנתנו לו ששת ימי המעשה כל אחד ד' שעות, הרי כד' שעות של יום השבת". והנה, במאמר הכתוב⁶⁰, "גַלְמֵי רְאוּ עֵינֵיהֶם, וְעַל סִפְרָךְ כָּלָם כָּתְבוּ, יָמִים יִצְרוּ, וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם", יש קרי וכתוב:

⁵⁴ בספרו הקדוש "גבול בנימין", (מהדורה חדשה, חלק ב', דרוש ה' - ודרוש שני לשבת הגדול).

⁵⁵ חתנו של הגה"ק רבינו משה זכות זיע"א, וחותנו של הגה"ק רבינו ישעיהו מרדכי באסאן זיע"א.

⁵⁶ כך הוא תוארו, על ידי רבינו זיע"א.

⁵⁷ הגה"ק רבינו אריה יהודה ליב כהן זיע"א, הוציא לאור עולם את כתבי אביו הגה"ק רבינו אפרים הכהן זיע"א, מחבר הספר שו"ת "שער אפרים".

⁵⁸ ראש הישיבה בחברון, ותלמידו של הגה"ק רבינו בנימין הלוי זיע"א - שהיה מגורי האר"י (ויש הטוענים שהוא מחבר הספר "חמדת ימים").

⁵⁹ היינו:

הקדוש ברוך הוא, השיב לטענתם של ששת ימי המעשה.

⁶⁰ תהילים, קלט' - טז'.

הקרי, הוא "ימים יצרו, ולו אחד בָּהֶם",
והכתיב, הוא "ימים יצרו, ולא אחד בָּהֶם".
והנה, ידועים ומפורסמים דברי רשב"י זיע"א ⁶¹, שכנסת ישראל היא בן הזוג של
השבת, וכדלהלן:

"אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם -

לכלן יש בן זוג, ולי אין בן זוג.

אמר לה הקדוש ברוך הוא -

כנסת ישראל, היא בן זוגך".

ובעומק העניין, ביאר הגה"ק רבינו בנימין הכהן ויטלי זיע"א ⁶², את מאמר הכתוב
⁶³, במאמר הכתוב ⁶⁴, "גלמי ראוי עיניך, ועל ספרך כלם יכתבו, ימים יצרו, ולו
אחד בָּהֶם":

"ימים יצרו", כאשר יצר הבורא ית"ש את הימים, בעת בריאת העולם,

"ולא" ⁶⁵ אחד בָּהֶם", לא היו ימים שלא היה להם בן זוג.

ברם, כאשר ביקשו הימים מלך עליהם, וכל אחד מן הימים תרם ד' שעות מחלקו,
ונברא יום השבת,

אזי, "ולו" ⁶⁶ אחד בָּהֶם", והיינו, שיום אחד בבריאה - יום השבת, היה ללא בן זוג.
והנה, בעניין הקרי והכתיב הנזכרים לעיל, עויין בדברי רבותינו ז"ל ⁶⁷, שדרשו
בזה:

⁶¹ בראשית רבה, פרשה יא, ח'.

⁶² בספרו הקדוש "גבול בנימין", (מהדורה חדשה, חלק ב', דרוש ה' - ודרוש שני לשבת הגדול).

⁶³ תהילים, קלט' - טז'.

⁶⁴ תהילים, קלט' - טז'.

⁶⁵ כפי הכתיב שבפסוק.

⁶⁶ כפי הקרי שבפסוק.

⁶⁷ תנא דבי אליהו, (רבה, פרק א').

"זה יום שבת לישראל".

ובביאור העניין, כתב הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א ⁶⁸ :

"היינו, שעל ידי השבת, ניתן צורה בימי החול, כשם שהנשמה נותנת כוח לגוף.

ונתינת הצורה, תלויה בזכירה.

ולכן, הכתיב, הוא "וְלֹא", לפי שאין יום השבת דומה בכלל לשאר ימים, שהם החומר והוא הצורה,

אבל הקרי, הוא "וְלוֹ", שעל ידי השבת, יש קשר גם לימי המעשה עמו".

ודבריו הקדושים, יתבארו ויתבררו כמין חומר, על פי דבריו הנזכרים לעיל, של הגה"ק רבינו בנימין הכהן ויטלי זיע"א ⁶⁹ :

"ולכן, הכתיב, הוא "וְלֹא", לפי שאין יום השבת דומה בכלל לשאר ימים, שהם החומר והוא הצורה" ⁷⁰ : שכן, יום השבת, לא נוצר כ-ו' ימי המעשה.

אבל הקרי, הוא "וְלוֹ", שעל ידי השבת, יש קשר גם לימי המעשה עמו" ⁷¹ : שכן, כאשר ימי המעשה המליכו את השבת עליהם, ותרמו מחלקם בעבור השבת, אזי השבת היא "הלב המולך על ששת ימי המעשה".

ו. על מאמר הכתוב בפרשת "ואתחנן" ⁷² , "לֹא מִרְבָּכֶם מִכָּל הָעַמִּים הָשֵׁק יִהְיֶה בָכֶם, וַיִּבְחַר בָּכֶם, כִּי אֶתֶם הַמָּעֻט מִכָּל הָעַמִּים", דרשו רבותינו ז"ל במסכת חולין ⁷³ :

"אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל -

⁶⁸ בפרשתן, עמודים תקעב-תקעג'.

⁶⁹ בספרו הקדוש "גבול בנימין", (מהדורה חדשה, חלק ב', דרוש ה' - ודרוש שני לשבת הגדול).

⁷⁰ לשונו הקדוש של הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א.

⁷¹ לשונו הקדוש של הגה"ק בעל "באר משה" זיע"א.

⁷² דברים, ז' - ז'.

⁷³ פט' ע"א.

חושקני בכס, שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה, אתם ממעטין עצמכם לפני⁷⁴,

נתתי גדולה לאברהם, אמר לפני⁷⁵, 'וְאַנְכִי עֶפֶר וְאַפֶּר',

למשה ואהרן, אמר⁷⁶, 'וְנִחַנּוּ מִה',

לדוד, אמר⁷⁷, 'וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ'...

גדול שנאמר במשה ואהרן, יותר ממה שנאמר באברהם,

דאילו באברהם, כתיב, 'וְאַנְכִי עֶפֶר וְאַפֶּר'. ואילו במשה ואהרן, כתיב, 'וְנִחַנּוּ מִה'."

הנה, יעקב אע"ה, היה "שלימא דאבהן"^{78 79}, וכמו כן היה כלול יחד עם משה רע"ה.

דהנה, על מאמר הכתוב⁸⁰, "וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן אֶל אָבִיו, לֵאמֹר, אֶת שְׁנֵי בְנֵי תַמִּית אִם לֹא אֶבְיָאֵנוּ אֵלֶיךָ, תִּנָּה אֹתוֹ עַל גְּדִי, וְאֲנִי אֶשְׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ", כתב "בעל הטורים":

⁷⁴ וביאר בזה רש"י הקדוש:

"לפי שאין אתם מרבין עצמכם, אלא ממעטין,

לפיכך, חשק בכס,

'כי אתם המעט' - ממעטין עצמכם בעונה."

⁷⁵ בראשית, יח' - כז'.

⁷⁶ שמות, טז' - ח'.

⁷⁷ תהילים, כב' - ז'.

"וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ, חֲרַפְתָּ אִדָּם וּבָזוּי עָם."

⁷⁸ "זוהר הקדוש", חלק א', דף קמז' ע"ב.

ובעוד מקומות.

⁷⁹ צא ולמד מה שכתב בספר "תשב"ץ קטן" (סי' תקמא'), לבעל "הגהות מיימוניות" על הרמב"ם:

"יעקב אבינו, נקרא ישראל, לפי שהיה סוף האבות, ובו כלל האבות והאמהות,

ישראל -

יצחק, שרה, רבקה, רחל, אברהם, לאה."

י"ב' במסורה⁸¹, דין⁸², ואידך^{83 84} - 'ופתה תמית קנאה'.
דורש אותו במדרש, בעדת קורח - דכתיב בהו קנאה⁸⁵,
'ויקנאו למנשה במחנה'⁸⁶ - אלו דתן ואבירם.
בשביל שאמר⁸⁷, 'את שני בני תמית', נתקיים בשני בניו, והם דתן ואבירם.
'את שני' - בגימטריא, הם דתן ואבירם⁸⁸.
ובביאור העניין, כתב מו"ז הגה"ק רבינו יעיש קריספין זיע"א⁸⁹:
"שוב ראיתי בדברי המקובלים⁹⁰, דיעקב ומשה הם גוף אחד, ובמידה אחת,

⁸⁰ בראשית, מב' - לז'.

⁸¹ היינו:

ב' פעמים, מצאנו במסורה לשון של "תמית".

⁸² היינו:

מאמרו של ראובן, לאביו - יעקב אע"ה.

⁸³ היינו:

המקום השני, שבו מצאנו לשון של "תמית".

⁸⁴ איוב, ה' - ב'.

⁸⁵ היינו:

ש-ב' מקומות אלו, בהם נאמר לשון של "תמית", נאמרו בעניינו של קורח שהיה בו את עניין הקנאה.

⁸⁶ תהלים, קו' - טז'.

⁸⁷ בראשית, מב' - לז'.

⁸⁸ היינו:

המילים "את שני", עולים בגימטריא למניין 761,

וכמו כן, המילים "הם דתן ואבירם" עם ג' המילים, עולים למניין זה.

⁸⁹ בספרו הקדוש "פרח שושנה" על התורה.

⁹⁰ יעניין בדברי ה"זוהר הקדוש" (בראשית, דף כג' ע"ב): "ובגין קה, יעקב משה ויוסף כחדא אצלי".

וענין עוד בספר "עץ חיים", להמהרח"ו זיע"א (שער הכללים. ובשער מ', דרוש ו').

אלא, שזה הוא למעלה מזה.

וכמו שכתב בתיקונים⁹¹, יעקב מלבר ומשה מלגאן,

ופירש הרב של"ה ז"ל⁹², יעקב הוא מרכבה לתפארת במקומו הנגלה, ומשה
מרכבה להנעלם של תפארת שהוא הדעת ...

הרי בפירוש, דמשה ויעקב הם במידה אחת,

ולזה נתקיים הדבר, על ידי משה רבינו ע"ה."

ומבואר מדברי הקדושים :

שמכיוון שמשה רע"ה ויעקב אע"ה, קשורים זה בזה,

אם כן, כאשר דתן ואבירם מתו על ידי משה רבינו ע"ה,

נחשב הדבר, כאילו מתו על ידי יעקב אע"ה.

וממילא, אמירתו של ראובן⁹³, "אֶת שְׁנֵי בְנֵי תְּמִית",

נתקיימה, שהמית משה רע"ה - מכוחו של יעקב אע"ה, את שני צאצאיו של
ראובן - דתן ואבירם.

ומעתה, כאשר דרשו רבותינו ז"ל^{94 95}, "גדול שנאמר במשה ואהרן, יותר ממה
שנאמר באברהם" :

דבר זה, כלול אף ביעקב אע"ה, שהיה ענוותן גדול מאין כמותו!

ובספר "עמק המלך", להגה"ק רבינו נפתלי הרץ בכרך זיע"א (שער יד', פרק קיח'),

ובספר "קהלת יעקב", להגה"ק רבינו יעקב צבי יאליש זיע"א - תלמיד "החוזר מלובלין" זיע"א (ערך לב').

⁹¹ "תיקוני הזוהר" (תיקון יג', דף כט' ע"א).

⁹² בראשית, פרשת "ויצא", תורה אור - ב'.

⁹³ בראשית, מב' - לז'.

⁹⁴ חולין, פט' ע"ב.

⁹⁵ וכפי שהובא לעיל בתחילת אות זו.

והנה, על מאמר הכתוב בפרשת "וישלח"⁹⁶, "וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֹם, עִיר שָׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, בְּבֹאוֹ מִפָּדֹן אֲרָם, וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר", דרשו רבותינו ז"ל⁹⁷:

"וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר" - נִכְנָס בְּעָרֵב שַׁבָּת עִם דְּמִדּוּמֵי חֲמָה מִבְּעוֹד יוֹם, וְקָבַע תַּחֲמוּמֵי מִבְּעוֹד יוֹם.

הָדָא אָמְרַת, שְׁשֹׁמֵר יַעֲקֹב אֶת הַשַּׁבָּת קֹדֶם שְׁנִיתוֹ.

והנה, על מאמר הכתוב⁹⁸, "וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם, וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו - וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם, וַיֵּרָא אִישׁ מִצָּרֵי מִכָּה אִישׁ עֲבָרֵי מֵאֲחָיו", דרשו רבותינו ז"ל⁹⁹:

"וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם" - רָאָה שְׂאֵין לָהֶם מְנוּחָה.

הֵלֶךְ וְאָמַר לְפָרְעָה, מִי שֵׁיִשׁ לוֹ עֶבֶד אִם אֵינוֹ נָח יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוֹעַ הוּא מֵת,

וְאֵלוֹ עֶבְדִּידָהּ, אִם אֵין אֶתָּה מְנִיחַ לָהֶם יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוֹעַ הֵם מֵתִים.

אָמַר לוֹ, לֵךְ וַעֲשֵׂה לָהֶם כָּמוֹ שֶׁתֹּאמַר,

הֵלֶךְ מֹשֶׁה, וַתִּקֶּן לָהֶם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְנוּחַ.

ומבואר:

דחלק מן העניין שהיו יעקב אע"ה ומשה רע"ה כלולים זה בזה, היה אף בעניין שמירת שבת קודש ותקנתה.

ז. על מאמר הכתוב בפרשת¹⁰⁰, "וַיִּקַּח קַרְחַ, בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן לֵוִי, וַדָּתוֹ וַאֲבִירָם בְּנֵי אֶלְיָאֵב, וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן", כתב הגה"ק בעל "שם משמואל"¹⁰¹:

⁹⁶ בראשית, לג' - יח'.

⁹⁷ בראשית רבה, פרשה עט', ו'.

⁹⁸ שמות, ב' - יא'.

⁹⁹ שמות רבה, פרשה א', כח'.

¹⁰⁰ במדבר, טז' - א'.

¹⁰¹ בפרשתו, שנת תרעג'.

¹⁰² אמרו רבותינו ז"ל ¹⁰³, שלקח מקח רע לעצמו.

ובליקוטי התורה מהאר"י ז"ל, איתא, שנתעבר בו רוח קין, מצד הרע.

ויש לפרש -

דהנה מצינו במדרש ¹⁰⁴, קין ראש להורגים,

ומשמע, שהיתה מהותו רציחה ביותר, והוא היה עיקרו של רציחה.

והנה, כבר אמרנו, שטעם הדבר, שנקראת רציחה בשם "שפיכת דמים", ואפילו חונקו שלא יצא ממנו דם,

וכמו שאמרו רבותינו ז"ל ¹⁰⁵, על מאמר הכתוב ¹⁰⁶, "וַאֲזַיְתָה אֶת דַּמָּתָה לְנַפְשָׁהּ",
"להביא את החונק עצמו",

שהטעם הוא, משום דאיתא ב-"עץ חיים" ¹⁰⁷, שרביעית דם שבאדם, הוא ממוצע בין גוף לנפש,

והרוצח, המפריד בין גוף לנפש, הוא מסלק את החיבור,

והוא היפוך ממהות הדם, ועל כן יאות לכנותו בשם "שפיכת דמים".

והנה, קין, הוא מלשון קָנִין,

וכמאמר הכתוב ¹⁰⁸, "קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'",

וְקִין, חשב בעיני עצמו, כי הוא לבדו קָנִין בעולם, ואין זולתו,

והוא, היפוך ממידת ההתכללות.

¹⁰² דבריו הקדושים הובאו בכאן במעט שינוי לשון, ובהרחבת הדברים, למען ירוצו עיני הקורא בהם.

¹⁰³ סנהדרין, קט' ע"ב.

¹⁰⁴ פתיחתא דאסתר רבה.

¹⁰⁵ בראשית רבה, פרשה לד', ג'.

¹⁰⁶ בראשית, ט' - ה'.

¹⁰⁷ שער אבי"ע.

¹⁰⁸ בראשית, ד' - א'.

כי עניין ההתכללות איש בזולתו, נצמח, כאשר רואה האדם את עצמו חסר, ואין לו השלמה, אלא על ידי זולתו.

וקין, שראה את עצמו שהוא לבדו קנינו של העולם, ואפס זולתו, הוא היפוך מעניין ההתכללות.

ועניין ההתכללות, הוא בכל דבר, באיש הפרטי, בין המוח ללב, ובאישים המתפרדים, לעשותם ככלל אחד וציבור אחד.

וכן הוא עניין ההתכללות של עליונים ותחתונים, וגוף בנפש.

ועל כן, היתה מהותו של קין, רציחה ושפיכות דמים, שהיא היפוך ממידת ההתכללות, של גוף ונפש, ושל עליונים ותחתונים.

והנה, להיפוך מזה לגמרי, מן הקצה אל הקצה, היא מידתו של אהרון הכהן. שכן, קין, חשב בעיני עצמו, שהוא לבדו קנין בעולם, ואפס זולתו, ומאידך, על אהרון הכהן נאמר ¹⁰⁹, "מה הוא פי תלינו עליו" - "ונחנו מה" ¹¹⁰. והנה, על מאמר הכתוב ¹¹¹, "וישמע משה, ויפל על פניו", כתב הרמב"ן - אבל אהרון, במוסרו וקדושתו, היה כמחריש, ומודה שמעלת קורח גדולה ממעלתו, אבל הוא עושה כדבר משה, ומקיים גזירת מלך. והנה, מהותו של קין, היתה, רציחה ושפיכות דמים, שהוא היפוך ממידת ההתכללות.

¹⁰⁹ במדבר, טז' יא'.

¹¹⁰ שמות, טז' - ז'.

¹¹¹ במדבר, טז' - ד'.

ומאידך, מהותו של אהרון הכהן, היתה "שלוש", לעשות שלום בין איש לרעהו
ובין איש לאשתו,

והניח דרגין שלו, שהיה איש מרכבה,

והיה מתחבר עם כל אחד ואחד מישראל, בבחינת "אוהב את הבריות, ומקרבן
לתורה" ¹¹².

על כן, כמו שֶׁקִין היה ראש לרוצחים ¹¹³, להפריד בין העליונים לתחתונים,
לעומתו היה אהרון הכהן, כהן גדול, לחבר עליונים ותחתונים, שהוא תכלית
ההתכללות.

ושורש הכל, שֶׁקִין היה קִינן ויש בעיני עצמו, ואהרון היה שפל בעיני עצמו.

וידועין דברי האר"י ז"ל -

שמה שאמר משה רע"ה לאהרון הכהן ¹¹⁴, "למה אתה בוש? - לכך נבחרת!",

היינו, "משום שאתה בוש - לכך נבחרת". והדבר כמבואר.

והנה, על מאמר הכתוב בפרשתן ¹¹⁵, "וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד, וַיֹּאמֶר אֶל יְהוָה, אֵל תִּפְּן
אֶל מִנְחָתָם, לֹא חֲמוּר אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאַתִּי, וְלֹא הִרְעֵתִי אֶת אֶחָד מֵהֶם", דרשו
רבותינו ז"ל ¹¹⁶ -

"הִיָּה צָרִיךְ לְמִקְרָא לֹמֵר, 'אֵל תִּפְּן אֶל עֲבֹדָתָם', מִהוּ 'אֶל מִנְחָתָם'?

כִּי אָמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, יוֹדֵעַ אֲנִי, שֶׁיֵּשׁ לְאֵלוֹ חֶלֶק
בְּאוֹתָהּ מִנְחָה שֶׁהַקָּרִיבוּ,

¹¹² אבות, פ"א מי"ב.

¹¹³ פתיחתא דאסתר רבה.

¹¹⁴ כן כתב רש"י הקדוש, על מאמר הכתוב (ויקרא, ט' - ז'), "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן, קִרְבֵּן אֶל הַמִּזְבֵּחַ, וַעֲשֵׂה
אֶת חֲטָאתְךָ וְאֶת עֲלֻתְךָ, וְכַפֵּר בְּעֵדָה וּבְעֵד הָעָם, וַעֲשֵׂה אֶת קִרְבֵּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֵדָם, כְּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה".

ומקור דבריו, הוא ב"תורת כהנים", (פרשת "שמיני").

¹¹⁵ במדבר, טז' - טו'.

¹¹⁶ במדבר רבה, פרשה יח', י'.

שְׁנַאֲמַר ¹¹⁷, 'מִלְבָּד עֲלֵת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָה',
וְהִיתָה שָׁל כָּל יִשְׂרָאֵל קֶרֶבָה ¹¹⁸,
הוֹאִיל וּפְרָשׁוֹ אֱלוֹ מִבְּנִיךָ, אֵל תִּסְתַּכֵּל בְּחֻלְקִים,
תִּנְיִחוֹנוֹ הָאֵשׁ, וְאֵל תֹּאכְלֶנָּה".
והנה, יש להבין -
למה באמת פָּרַט משה רע"ה את עניין המנחה, יותר מכל הקרבנות,
והלא, לכאורה היה לו לומר, "אל עבודתם", והיה הכל בכלל?
אלא, שדבר זה יובן, על פי מה שאמרנו במקום אחר ¹¹⁹ -
שעניין "קרבן מנחה", היא לכפרת הנפש,
ואף שאין לנפש הצומחת שום השתוות לנפש האדם ¹²⁰, ואין שייך לומר בה ¹²¹ -
"תבוא הנפש, ותכפר על הנפש", כמו שאנו אומרים בקרבן מבעלי חיים ¹²²,
והטעם הוא, מפני שיש בכוח ה-"צומח" את עניין ההתכללות, עיין שם באריכות.

¹¹⁷ במדבר, כט' - יט'.

¹¹⁸ פירוש מהרז"ו:

"שיש לכולם חלק בקורבנות ציבור".

¹¹⁹ פרשת "שלח", (שנת תרעג', מאמר ה').

¹²⁰ היינו:

שאין שום חיבור וקשר, בין "נפש" הנמצאת ב-"צומח", לחלק ה-"נפש" של האדם.

¹²¹ על מאמר הכתוב (ויקרא, יז' - יא'), "כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בָּדָם הוּא, וְאֲנִי נֹתְתִיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ, לְכַפֵּר עַל
נַפְשֵׁיכֶם, כִּי הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יִכָּפֹר", כתב רש"י הקדוש:

"כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר - שֶׁל כָּל בְּרִיָּה, בָּדָם הִיא תְּלוּיָה,

ולפיכך, נותתיו על המזבח, לכפר על נפש האדם.

תבוא נפש, ותכפר על הנפש".

¹²² עיין מה שכתבנו בהערה הקודמת, מדברי רש"י הקדוש.

ועל כן, קודם למתן תורה ולהקמת המשכן, שעוד לא זכו עם ישראל לעניין מידת ההתכללות, שיהיו נקראים בשם "ציבור",
אלא, שהם היו כדרך "יחידים",
לא היה למנחה מן הצמחים, עניין בקרבנות.
ולא מצינו קודם מתן תורה, שום הקרבה מן הצמחים, אלא ביעקב אבינו ע"ה,
וכמאמר הכתוב ¹²³, "וַיִּצַק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן",
וזה, מפני שיעקב אבינו ע"ה, היה כלול, וכפי שכתב בזוהר הקדוש ¹²⁴.
ומשעת מתן תורה ושעת הקמת המשכן ואילך, שעם ישראל זכו להתכללות ציבורית,
היה עניין ההקרבה מצמחים נוהג בישראל, וקרבן ציבור טעון נְסָכִים, מפני שכל עניין ההקרבה מצמחים נמשך מצד מעלת הציבור,
ועל כן, לשלימות הציבור טעונים נְסָכִים.
והנה, כאשר שבו המרגלים בתשובה, ושברו את ליבם לפני הבורא ית"ש, מצינו בדברי רבותינו ז"ל ¹²⁵ -
"חרדו וישבו באבל, שנאמר ¹²⁶, "וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם מְאֹד" ...
באותה שעה, אמר לו הקדוש ברוך הוא,
משה, לך ורצה אותן עניים, שכבר יצא ליבם מעליהם.
אמר לפניו, רבונו של עולם, במה ארצם?
אמר לו, לך ורצם בדברי תורה".
והיינו -

¹²³ בראשית, לה' - יד'.

¹²⁴ חלק א', דף עב' ע"ב.

¹²⁵ תנא דבי אליהו רבה, פרק כז'.

¹²⁶ במדבר, יד' - לט'.

שהם זכו לכך, שנתעוררה בקרבם מידת ההתכללות, שיש בפנימיותו של כל יחיד מישראל,

וכל אחד מישראל, בכוחו לעורר את בחינת נקודת לבבו.

ועל כן, הטעין הבורא ית"ש, גם לקרבן יחיד "נִסְכִּים",

שכן, לאחר שהוא התעורר בתשובה בהקרבת הקרבן,

ממילא נפתח סגור ליבו, ונתגלתה הנקודה הפנימית שבלבו.

ומעתה, יובן היטב מאמרו של משה רע"ה¹²⁷, "אֵל תִּפְּן אֶל מִנְחָתָם" -

שכן, הואיל ופירשו אלו מבניך, ואין בהם את מידת ההתכללות,

שוב אין להם עניין עם מנחות ונִסְכִּים, ואפילו בקרבנות ציבור.

ולפי האמור, יובן, מה שמשה רע"ה, אמר לבחון באמצעות הקטורת,

והיינו, כי קטורת אינה קריבה ביחיד אלא בציבור,

ויש בה עשרה סממנים וחלבנה, שהיא כנגד פושעי ישראל¹²⁸,

כי בהתכללות הציבור הנרמז בעשרה סממנים, נרצית גם החלבנה.

ואולי משום זה איתא בזוהר הקדוש בפרשתן¹²⁹ -

"דְּהָא קְטֹרֶת בְּעֵי לְשׁוֹשְׁבֵינָא, לְאַתְקִטְרָא עַל יְדֵיהּ בְּכֻלָּא, וּלְאַתְקִשְׂרָא.

מֵאן שׁוֹשְׁבֵינָא?

דָּא פְּהֵנָא"¹³⁰.

¹²⁷ במדבר, טז' - טו'.

¹²⁸ כריתות, ו' ע"ב:

"אמר רב שמעון חסידא, כל תענית שאין בה מפושעי ישראל, אינה תענית,

שהרי 'חלבנה' ריחה רע, ומנאה הכתוב עם סממני קטורת".

¹²⁹ דף קעו' ע"ב.

¹³⁰ ותרגום דבריו הקדושים:

שְׁהֵרִי קְטֹרֶת צְרִיכָה שׁוֹשְׁבִין, לְהִתְקַטֵּר עַל יְדוֹ בְּכָל וּלְהִתְקַשֵּׁר.

כי אהרון הכהן, שהיה היפך ממידתו של קין, הוא המקשר את כללות ישראל, וכנ"ל.

והנה, קורח הלביש את עצמו בלבוש אוהב, לכלל כולו, כאילו שהוא היה רוצה, שלכל אחד מעם ישראל תהיה מעלת כהן גדול,

"כִּי כָל הָעֵדָה פָּלֶם קִדְּשִׁים" ¹³¹.

וכמו שכתב הרמב"ן ¹³² -

כי קורח, היה מפתה לכל השבטים, לכבודם,

ורצה להחזיר העבודה לבכוריהם,

כאשר אמר ¹³³, "כִּי כָל הָעֵדָה פָּלֶם קִדְּשִׁים".

ומשה, בחכמתו, גילה מצפון ליבו לכל העם

כי הוא, על כהונתו צועק. עד כאן לשונו.

ואם כן, יָפָה היא הבחינה בקטורת -

באשר הבחינה היא, מי הוא הקדוש, שראוי לחבר עליונים ותחתונים,

והוא, מי שיש בו את מידת ההתכללות הציבורית, כמו מידתו של אהרון הכהן,

אשר ראוי הוא לקטורת.

אבל קורח, שהוא לכבוד עצמו דורש,

וכמו כן, כל הפורשים מכלל ישראל, אשר את טובת עצמם בלבד דרשו,

וכלשון המדרש ¹³⁴, "הוֹאִיל וּפְרָשׁוּ אֵלָיו מִבְּנִיָּה, אֶל תִּסְתַּפֵּל בְּחֻלְקָם",

מי השושבין?

זֶה הכהן.

¹³¹ במדבר, טז' - ג'.

¹³² במדבר, טז' - ז'.

¹³³ במדבר, טז' - ג'.

¹³⁴ במדבר רבה, פרשה יח', י'.

אם כן, אין להם עניין עם מעשה הקטורת, ואף לא עם כהונה גדולה.
ומעתה, יובנו דברי האר"י ז"ל, שנתעבר בקורח רוחו של קין מצד הרע שבו -
שכן, את מאמר הכתוב "וַיִּקַּח קִרְחָ" ¹³⁵, תירגם אונקלוס "וְאַתְּפִלֵּג קִרְחָ",
והיינו, שבכך שהוא יצא לחלוק על משה רע"ה, ונחלק ליבו מתוך העדה, בחושבו
שהוא לבדו ראוי,
הרי זה, כעניין קין, וכנ"ל,
ודבר זה, הוא היפוך מידתו של אהרון הכהן, וממידת ההתכללות שהיתה בו,
וכנ"ל,
ולפיכך, משך עליו קורח, שיתעבר בו רוחו של קין, מן הצד הרע.
ח. עוד כתב רבינו זיע"א:

¹³⁶ ובזה יש לפרש, מה שמשמע מדברי הזוהר הקדוש ¹³⁷ -

שקורח היה, חולק על עניין השבת ¹³⁸.

¹³⁵ במדבר, טז' - א'.

¹³⁶ דבריו הקדושים הובאו בכאן במעט שינויי לשון, ובהרחבת הדברים, למען ירוצו עיני הקורא בהם.

¹³⁷ דף קעו' ע"ב.

¹³⁸ וזה לשון קודשו:

"קרח, אֲזִיל בְּמַחְלֻקָּתָא.

מאי מחלוקת?

פְּלוּגְתָּא.

פְּלוּגְתָּא, דְּלַעִילָא וְתַתָּא.

ומאן דְּבַעֵי לְאַפְלָגָא תְּקוּנָא דְּעֵלְמָא, יְתַאבִּיד מְכֻלָּהוּ עֵלְמִין.

מַחְלֻקָּתָא, פְּלוּגְתָּא דְּשִׁלּוּם.

ומאן דְּפִלִּיג עַל שְׁלּוּם, פְּלִיג עַל שְׁמָא קַדִּישָׁא,

בְּגִין דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא, שְׁלּוּם אֲקָרִי.

תא חזי, לית עלמא קאים אלא על שלום.

כד ברא קודשא בריך הוא עלמא, לא יכיל לאתקיימא, עד דאתא ושרא עלייהו שלום.

ומאי הוא?

שבת.

דאיהו שלמא דעלאי ותתאי, וכדין אתקיים עלמא.

ומאן דפליג עליה, יתאביד מעלמא.

צלפחד, פליג על שבת, דהנה מקושש עצים.

ומאן אינון עצים?

אינון אילנין אחרנין, כדאמרו,

ואינון מלין דחול, וחול בקדש לא שרייא, דפליג על שלמא דעלמא.

ותרגום דבריו הקדושים:

קרח, הלך במחלקת.

מה זה מחלקת?

פלוגתא.

מחלקת, שלמעלה ולמטה.

ומי שרוצה לחלק תקון העולם, נאבד מכל העולמות.

מחלקת, היא מחלקת של השלום.

ומי שחולק על השלום, חולק על השם הקדוש,

משום ששם הקדוש, נקרא שלום.

בא וראה, אין העולם עומד אלא על שלום.

כשבא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא יכל להתקיים ולעמד, עד שבא והשרה עליו שלום,

ומהו?

שבת.

שהיא שלום העליונים והתחתונים, ואז עמד והתקיים העולם.

ומי שחולק עליו, יאבד מהעולם.

צלפחד, חלק על שבת, שהיה מקושש עצים.

כי בשבת כתיב¹³⁹, "וַיִּכְלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם",
ופירשנו במקום אחר: שלשון "וַיִּכְלּוּ", הוא מלשון "כלל",
והיינו, שהשמים והארץ, והעליונים והתחתונים, נעשו ל-"כלל אחד".
ועל כן, שבת, הוא "רזא דאחד"¹⁴⁰, והיא מביאה התאחדות והתקרבות בין
אנשים.
והנה, על מאמר הכתוב¹⁴¹, "יָמִים יֵצְרוּ וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם", דרשו רבותינו ז"ל¹⁴² -
"זה יום השבת לישראל ... ונח בשביעי, נתרצה עם בניו ועם בני ביתו".
ועל כן, קורח שנתעברה בו רוחו הרעה של קין, שהוא היפוך ממידתה של השבת,
נמשך לחלוק על שבת.

ט. במסכת סנהדרין¹⁴³, מצינו:

"אמר רבא -

מאי דכתיב¹⁴⁴, "שֶׁמֶשׁ גָּרַח עָמַד זָבָלָה, לְאֹר חֲצִיף יִהְיֶה כו'?"

מלמד, שעלו שמש וירח לזבול,

אמרו לפניו -

רבונו של עולם, אם אתה עושה דין לבן עמרם, נצא,

מי אותם עצים?

אותם עצים אחרים, כמו שֶׁאֲמָרְנוּ.

ואלו דברי חל, וחל בקדש לא שורה, שחלק על שלום שלמעלה.

¹³⁹ בראשית, ב' - א'.

¹⁴⁰ "זוהר הקדוש", (פרשת "תרומה", דף קלה' ע"ב).

¹⁴¹ תהילים, קלט' - טז'.

¹⁴² תנא דבי אליהו רבה, פרשה א'.

¹⁴³ קי' ע"א.

¹⁴⁴ חבקוק, ג' - יא'.

ואם לאו, לא נצא¹⁴⁵.

עד שזרק בהם חיצים¹⁴⁶.

אמר להן -

בכבודי לא מחיתם, בכבוד בשר ודם מחיתם¹⁴⁷ !?

והאידנא לא נפקי, עד דמחו להו¹⁴⁸."

וביאר בזה, הגה"ק רבינו ברכיה ברך שפירא זיע"א^{149 150} :

"מאמר זה, אומר דרשוני וחיו,

דיש להקשות: למה נתעברו שמש וירח על ריב לא להם, וכי מאי אכפת להו במה
שעושה דין לבן עמרם אם לאו, עד שבשביל זה רצו לשנות חוקם?

¹⁴⁵ היינו:

מלמד, שבשעה שנבקעה הארץ, עלו שמש וירח לרקיע ששמו זבול,

ואמרו לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! אם אתה עושה דין למשה בן עמרם, נצא להאיר על
הארץ, ואם לאו - לא נצא!

¹⁴⁶ היינו:

עד שזרק בהם הקדוש ברוך הוא חיצים.

¹⁴⁷ היינו:

אמר הקדוש ברוך הוא לשמש ולירח: והרי בכל יום ויום מלכי מזרח ומערב משתחוים לחמה בשעה
שמיחים כתריהם בראשם, ואינכם מוחים על כך!

ואם כן, בכבודי לא מחיתם, ובכבוד בשר ודם מחיתם!?

¹⁴⁸ היינו:

ואף עתה, אין השמש והירח יוצאין להאיר, עד שמכים בהם בחיצים,

שכך גזר עליהם הקדוש ברוך הוא, מאז אותו המעשה.

¹⁴⁹ בספרו הקדוש "זרע ברך", (על פרשתן. סדר "קורח", שני).

¹⁵⁰ תלמידו של הגה"ק רבינו נתן נטע שפירא זיע"א (בעל "מגלה עמוקות"), וכפי שכתב בהקדמתו לספרו
"זרע ברך".

והעניין זר מאוד, וצריך נגר ובר נגר דיפרקינהו ...

איתא במדרש כונן ¹⁵¹ -

בבית החמישי שבגן עדן, שם משיח בן דוד ואליהו ומשיח בן אפרים וכו',
אליהו תפסו בראשו ¹⁵², ומניחו בחיקו, ואומר לו: **סבול ייסורין ודין מרד,**
שמייסרך על חטאות ישראל,

וכן הוא אומר ¹⁵³, 'וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשָׁעֵנוּ, מִדָּכָא מַעֲוֹנֵינוּ',
עד זמן שיבוא הקץ.

וכל יום שני וחמישי, ובכל יום שבת ויום טוב, אבות העולם ומשה ואהרן ודוד
ושלמה וכל מלכי בית דוד ונביאים וחסידים, מקבלים פניו, ובוכים עמו, והוא
בוכה עמהם, ומחזיקים לו טובה,
ואומרים לו: סבול דין מרד, שהקץ קרוב לבוא, ושלשלאות שבצוואריך מנותקות,
ואתה יוצא לחירות.

ואף קורח ועדתו, מתחננים אליו כל יום רביעי,

ואומרים לו: 'עַד מָתִי קֶץ הַפְּלָאוֹת' ¹⁵⁴, מתי תשוב תחיינו - ומתהומות הארץ
תעלינו ¹⁵⁵.

והוא אומר להם: איני יודע, לכו ושאלו אל האבות העולם.

והם מתביישים, וחוזרין למקומם. עד כאן.

ומאמר זה, הוא בהול ותמוה מאוד,

¹⁵¹ הביאו ה"כל בו", (סימן קכ').

¹⁵² היינו:

למשיח בן דוד.

¹⁵³ ישעיה, נג' - ה'.

¹⁵⁴ דניאל, יב' - ו'.

¹⁵⁵ על פי הנאמר בתהילים, (עא' - כ').

וקודם כל דבר, צריכים ליישב, מה שהוא תמוה יותר בזה, מה שדווקא בכל יום רביעי מתחנן קורח ועדתו, להעלותו מן שאול גיהנם,

מה שנא בכל יום רביעי דווקא?

הלא דבר הוא!

אבל, תמיהה זו, ניתן ליישב לעניות דעתי, על פי מאמר הזוהר שהעתקנו לעיל ¹⁵⁶ -
וְכַד נִפְּיק שֶׁבֶת, סָלְקָא מִגִּיהֶנֶם חַד סִטְרָא מַעֲינָא בִּישָׁא, דְּבַעָא לְשִׁלְטָאָה, בְּשַׁעֲתָא
דְּאִמְרִין יִשְׂרָאֵל - 'וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ' ¹⁵⁷,
וְנִפְּיק מֵהָהוּא דְּרָגָא דְּאִקְרִי שְׁמָאֵלָא ¹⁵⁸, וּבְעֵי לְאַתְעֲרַבָּא בְּזַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל,
וּלְשִׁלְטָאָה עֲלֵיהּ יִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל, עֲבָדִי עֹבְדָא בְּהַדָּס וּבִינִין, וְאִמְרֵי הַבְּדֵלָה, וְאַתְפָּרֵשׁ מִנִּיָּהּ,
וּמֵאִידָּהּ הָהוּא סִטְרָא, וְעָאֵל לְדוֹכְתִּיָּה בְּשָׂאוֹל, אֶתֶר דְּקִרַּח וְסִיעֵתִיָּה תַּמּוֹן,
דְּכְתִיב ¹⁵⁹, 'וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה'.
וְאֲנֹנִי לֹא נִחְתִּי תַּמּוֹן, עַד דְּעֲבָדִי יִשְׂרָאֵל הַבְּדֵלָה מִנְּהוֹן,
דְּכְתִיב ¹⁶⁰, 'הַבְּדֵלְוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה' וְגו' ¹⁶¹. עַד כֹּאן מֵהַזְוָהר.

¹⁵⁶ "זוהר הקדוש", (חלק א', דף יז' ע"ב).

¹⁵⁷ תהילים, צ' - יז'.

¹⁵⁸ נוסחאות אחרות:

שאלה.

¹⁵⁹ במדבר, טז' - לג'.

¹⁶⁰ במדבר, טז' - כא'.

¹⁶¹ ותרגום דבריו הקדושים:

וְכַשִּׁינְצָאֵת הַשְּׁבֵת, עוֹלָה מִגִּיהֶנֶם צַד אֶחָד מֵעֵין הָרַעָה, שְׂרוּצָה לְשִׁלְטָא, בְּשַׁעָה שִׁיִּשְׂרָאֵל אֹמְרִים - 'וּמַעֲשֵׂה
יְדִינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ' (תהילים, צ' - יז'),

וְיוֹצֵא מֵאוֹתָהּ דְּרָגָה שְׁנִקְרָאת שְׁמָאֵל [נוסחאות אחרות: שְׂאוֹל], וְרוּצָה לְהִתְעַרְבַּ בְּזַרְעָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלִשְׁלֹט
עַל יִשְׂרָאֵל.

ולפי דעתי, מה שקורח ועדתו ואותו סיטרא דמענא בישא, יש להם מקום אחד, משום שגם קורח ועדתו היה להם עין רעה, וקינאו במשה ואהרן. ולכך, כמו שאותו סטרא דעין בישא הוא בְּשָׂאֹל, כך קורח ועדתו 'וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה'¹⁶².

וכמו שמבדילין אותו סטרא שלא להתערב בזרע ישראל, והיינו על ידי הבדלה וכוס יין עד שתחזור לְשָׂאֹל,

כך מפרישים ומבדילים את קורח ועדתו, על ידי הבדלה ההיא, עד שיחזרו לְשָׂאֹל.

ובזה יצא לנו טעם, למה דווקא בכל יום רביעי, מתחננים, מתי מתהומות תעלינו - והוא לפי מה דקיימא לן¹⁶³, דחויב מצוות הבדלה, נמשכת עד יום רביעי, כי עד יום רביעי, יש פירעון לה, למי שלא הבדיל.

אבל מיום רביעי ואילך, אין לו תקנה.

ולכך, אפשר, כל זמן שנמשכת מצוות הבדלה, דהיינו עד יום רביעי, דאז ישראל אדרבא מבדילין אותם,

דאף על פי שרוב דרובא הבדילו כבר במוצאי שבת, מכל מקום, לא ימלט דקצתן לא הבדילו במוצאי שבת, מחמת איזה סיבה,

כגון: על ידי שכחה, או שאין להם יין,

והם מבדילין, עוד משך ג' ימים.

וישראל, עושים מעשה בהדס ויין, ואומרים הבדלה, ונפרד מהם,

ומה אותו צד, ונכנס למקומו בשאול, במקום שקרח ועדתו שם,

שכתוב (במדבר, טז - לג'), 'וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה'.

והם לא יורדים לשם, עד שעושים ישראל הבדלה מהם,

שכתוב (במדבר, טז - כא'), 'הַבְּדִילוּ מֵתוֹךְ הָעֵדָה' וגו'.

¹⁶² במדבר, טז - ל'.

¹⁶³ שולחן ערוך, (או"ח, סימן רצט', סעיף ו').

וממילא, אין שעת כושר לקורח ועדתו, להתחנן שיעלה אותם מאותו שְׂאֹל, כיוון שישאל מתנגדים להם על ידי הבדלה הנ"ל,

אבל ביום רביעי, שכבר עבר הזמן וחלף לו, אז הם מתחננים, לאמור: 'עַד מָתִי קָץ הַפְּלֹאֲתִי'¹⁶⁴ .

עוד כתב רבינו זיע"א :

"וקשה -

למה באמת כן, דווקא בכל ראש חודש, מחדשים להם גיהנם, הלא דבר הוא?
אבל, אפשר, דזה המאמר, עם מדרש כונן - דבכל יום רביעי מתחננים קורח ועדתו, שניהם עולים בקנה אחד -

דידוע, דביום רביעי נתלו המאורות¹⁶⁵ , ובו ביום היה קטרוג הירח,

שאמרה: אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד¹⁶⁶ .

והנה, קורח ועדתו, סבורים, שעשתה הירח כן מחמת קנאה, שקנאה בשמש.

ולכך, בכל יום רביעי, דווקא, מתחננים כן.

לומר: מאי כולי האי שאנחנו בשר ודם, מתקנאים באדם כיוצא בנו,
והלא בצבא השמים ישם תהילה, דביום זה, אירע קטרוג הלבנה על החמה, גם כן מחמת קנאה,

ומה יעשה ילוד אשה שיש בו יצר הרע?

אבל, באמת, אין המשל דומה לנמשל,

כי באמת, קטרוג הלבנה, לא היתה מצד קנאה.

וכדאיתא¹⁶⁷ , דכשאמר אל הלבנה: לכי ומעטי את עצמך,

¹⁶⁴ דניאל, יב' - ו'.

¹⁶⁵ יעוין בדברי רש"י הקדוש, (בראשית, א' - יד').

¹⁶⁶ חולין, ס' ע"ב.

¹⁶⁷ חולין, ס' ע"ב.

אמרה לפניו: רבונו של עולם, בשביל שאמרתי לפניך דבר הגון, אמעית את עצמי? וכו'.

עד שאמר בשעיר ראש חודש¹⁶⁸, חטאת ל-ה', הביאו עלי כפרה שמיעטתי את הירח.

הרי, דממה שמביאים בכל ראש חודש, חטאת ל-ה', מוכח דכהוגן דיברה!

ולכך, קורח שבכל יום רביעי מקטרג על הלבנה, ותולה דינו בדין לבנה,

הנה בזה פוגע בכבוד הירח, ותולה בה בוקי סריקי, כאילו עשתה מצד הקנאה, כמו שעשה הוא ועדתו.

לכך, בכל ראש חודש, כשמביאים חטאת ל-ה', להיות כפרה על מיעוט הירח, שבזה מורה שדבר הגון אמרה, ולא מצד הקנאה,

לכך, בו ביום, מהדר להו גיהנם כבשר בקלחת, ודנים אותם מחדש, על שהוסיפו חטא על פשע, ואפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים.

וזהו שאמרו שמש וירח: אם אין אתה עושה דין בקורח ועדתו, אף על פי שקנאה היתה בהם, יאמרו כולם, דעל כורחך משום שיש להם במה ליתלות, דהיינו במה שהירח קנאה גם כן בחמה,

ועל כן לא נצא, דהרי באמת לא מצד קנאה אמרה לבנה כן, אלא מפני שהוא דבר הגון,

וממילא, קורח ועדתו, ראויים לעונש מצד קנאה".

זאת תורת העול"ה:

א. קורח שאחז במחלוקת, והיה בעל "עין צרה"¹⁶⁹, שהיא היפך ממידת השלום,

חלק על השבת, אשר היא בחינת "מידת השלום"¹⁷⁰,

¹⁶⁸ במדבר, כח' - טו'.

¹⁶⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ד'.

¹⁷⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ח'.

ואף נוסדה מחמת "מידת השלום", באשר נוסדה מאותה "עין טובה" שהיתה לששת ימי המעשה¹⁷¹, ולא זו בלבד, אלא, שנקראת בשם "מתנה טובה"¹⁷². ותלה את מחלוקתו, בעניין היום הרביעי, בחושבו שאף שם יש מחלוקת¹⁷³. ב. משה רע"ה שהתקין את השבת¹⁷⁴, באשר הוא היה בעל "עין טובה"¹⁷⁵, שהוא היפך ממידתו של קורח שהיה בעל "עין צרה"¹⁷⁶. ואם כן, כאשר קורח מודה, ש-"משה ותורתו אמת"¹⁷⁷, אזי הוא מודה בבחינת "מידת השלום", ומכיוון שבית המקדש, הוא בבחינת שבת קודש¹⁷⁸, אזי, כאשר קורח בבחינה זו, הוא יצא מבטן האדמה כשערי בית המקדש, שהרי בחינה אחת להם¹⁷⁹.

¹⁷¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹⁷² שבת, י' ע"ב.

ביצה, טז' ע"א.

¹⁷³ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹⁷⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹⁷⁵ נדרים, לח' ע"א.

¹⁷⁶ וכמו שנתבאר לעיל באות ד'.

¹⁷⁷ בבא בתרא, עד' ע"א.

סנהדרין, קי' ע"א וע"ב.

¹⁷⁸ יבמות, ו' ע"א:

"נאמרה שמירה בשבת, ונאמרה מורא במקדש,

מה שמירה האמורה בשבת, לא משבת אתה מתיירא, אלא ממי שהזהיר על השבת,

אף מורא האמורה במקדש, לא ממקדש אתה מתיירא, אלא ממי שהזהיר על המקדש".

¹⁷⁹ ובזה תתיישב הקושיא שנתקשינו לעיל בסוף אות ב'.

ג. מכיוון שבחינת יעקב אע"ה ומשה רע"ה, בחינה אחת היא, ובפרט בעניין שמירת שבת קודש¹⁸⁰,
ואף יעקב אע"ה היה בעל "עין טובה", שחי "טוב" שנים בארץ מצרים¹⁸¹, ומחמת פסק הרעב בעולם¹⁸²,
ולפיכך, הוא התפלל שלא יוזכר שמו במעשה קורח¹⁸³, שאחז ב-"מידת המחלוקת והיה בעל עין צרה", שהוא היפך ממידתו "מידת השלום ועין טובה".
ד. צא ולמד, מה שכתב אדונינו הרמב"ם זיע"א¹⁸⁴, לבנו רבינו אברהם זיע"א:
"אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת, המכלה הגוף והנפש והממון, ומה נשאר עוד.
ראיתי לבנים שהשחירו, ופחות נפחתו, ומשפחות נספחו, ושרים הוסרו מגדולתם, ועיירות גדולות נתעררו, וקיבוצים נפרדו, וחסידים נפסדו, ואנשי אמונה אבדו, ונכבדים נקלו ונתבזו, בסיבת המחלוקת".
ומעתה, נשכיל ונבין, את תפילתנו ג' פעמים בכל יום:
"שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבִרְכָּה, חַיִּים, חֵן וְחֶסֶד, צְדָקָה וְרַחֲמִים, עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ",
שכן, על ידי "מעלת השלום" מתקיים העולם, ומחמת "מעלת השלום" באה שבת לעולם,
וכאשר יש שלום בעולם, אזי טובה וברכה באים לעולם.
יתן ה' יתברך, ונוכה לזה. אמן.

¹⁸⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹⁸¹ בראשית, מז' - כח'.

¹⁸² תוספתא, מסכת סוטה, פרק י' הלכה ט'.

¹⁸³ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

¹⁸⁴ באיגרתו.

לרפוא"ש

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרחח בת רחל

"וְצִתֵּיתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרליה ע"ה
- רבקה סימוני ע"ה (לבית איבגי) בת הרבנית שרה שתחי'
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד